

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XIX

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2024

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XIX

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2024

Komitet naukowy / Scientific Committee:

Prof. Peter van Alfen, Prof. Michael Alram, Prof. Aleksander Bursche, Prof. François de Callatay, Dr Karsten Dahmen, Prof. Georges Depeyrot, Dr Haim Gitler, Prof. Wiesław Kaczanowicz, Elżbieta Korczyńska, Prof. Katerini Liampi, Prof. Andrew Meadows, Prof. Mariusz Mielczarek, Dr Hab. Jiří Militký, Prof. Janusz A. Ostrowski, Prof. Maciej Salamon, Prof. Bernhard Weissner

Redakcja / Editorial Board:

Redaktor / Editor in Chief – Jarosław Bodzek

Zastępca redaktora / Associate Editor – Mateusz Woźniak

Sekretarze / Secretaries – Dorota Malarczyk, Anna Bochnak, Barbara Zając

Redaktor tematyczny / Theme Editor:

Peter van Alfen

Redaktor językowy / Linguistic Editor:

Peter van Alfen

Recenzenci / Reviewers:

Prof. Michele Asolati, Dr Hab. Bartosz Awianowicz, Dr Hab. Tomasz Bochnak, Dr Adam Degler, Dr Przemysław Dulęba, Dr Hab. Arkadiusz Dymowski, Prof. Svante Fischer, Dr Witold Garbaczewski, Prof. Koray Konuk, Prof. Stefan Krmniecek, Dr Hab. Kyrilo Myzgin, Prof. Marek Olbrycht, Dr Jan Pelsdonk, Dr Ruth Pliego, Dr Florian Matei-Popescu, Prof. Selene Psoma, Hugo Vanhoudt, Dr David Wigg-Wolf, Dr Hab. Michał Wojenka, Dr Hab. Marcin Wołoszyn, Prof. Bernhard Woytek, Dr Joanna Zagórska-Telega, Dr Bernward Ziehaus

Redaktorzy prowadzący / Managing Editors:

Barbara Zając, Dorota Malarczyk, Katarzyna Kwinta

Korekta / Proofreading:

Aeddan Shaw

Projekt graficzny i typografia / Graphic design and desk top publishing:

Luiza Berdak

Skład i łamanie / Typesetting and page layout:

Knight Press Dariusz F. Jasek

Adres redakcji / Address of the Editorial Office:

Muzeum Narodowe w Krakowie

ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 12, 31-109 Kraków

tel. (+48) 12 433 58 50, e-mail: notae@mnk.pl

<http://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>

Wyłącznie odpowiedzialność za przestrzeganie praw autorskich dotyczących materiału ilustracyjnego ponoszą autorzy tekstów.
Authors of the texts bear the sole responsibility for observing the copyright illustrations.

Wersją pierwotną *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* jest wersja elektroniczna.

The electronic edition of the *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* is treated as its original version.

© Muzeum Narodowe w Krakowie i Autorzy, 2024

ISSN 1426-5435

SPIS TREŚCI / CONTENTS

- 9 Od redakcji
10 From the Editors

ARTYKUŁY / ARTICLES

- JAROSŁAW BODZEK
13 Remarks on a Unique Lycian Stater Struck in the Name of Autophradates
Uwagi na temat unikatowego licyjskiego statera bitego w imieniu Autofradatesa
- CATHARINE C. LORBER
35 Die Study of the Middle Facing Head Drachms of Thessalian Larissa
Studium stempli środkowej grupy drachm tesalskiej Larisy z wizerunkiem głowy w trzech-czwartych
- SELENE E. PSOMA
81 On a Motivation Clause of IOSPE P² 25 + 31
O klauzurze fundacyjnej IOSPE P² 25 + 31
- PRZEMYSŁAW DULĘBA
93 First Finds of Celtic Silver Coins from Lower Silesia
Pierwsze znaleziska srebrnych monet celtyckich z Dolnego Śląska
- TOMASZ BOCHNAK
107 A Celtic Stater Associated with the “Lesser Poland Coinage Group” from Site Kaliszany-Folwark 22, Discovered in Orłowiny, Opatów District, Świętokrzyskie Voivodeship
Celtycki stater „małopolskiej grupy menniczej” ze stanowiska Kaliszany-Folwark 22, odkryty w Orłowinach, powiat opatowski, województwo świętokrzyskie
- JAN BULAS, MAGDALENA OKOŃSKA-BULAS
125 The Rarest of Finds: A Discovery of a Kryspinów Type Stater from Charbinowice (Opatowiec Commune, Świętokrzyskie Voivodeship)
Najrzadsze znalezisko: odkrycie statera typu Kryspinów w Charbinowicach (gmina Opatowiec, województwo świętokrzyskie)
- WIOLETTA PAZOWSKA
139 A New Find of a Kryspinów-type Stater from the Archives of Piotr Adamkiewicz
Nowy egzemplarz statera typu Kryspinów z archiwum Piotra Adamkiewicza

- 149 ANDRZEJ ROMANOWSKI
The Function of Roman Coins in the Settlement Environment
of the Przeworsk Culture
Funkcja monet rzymskich w środowisku osadniczym kultury przeworskiej
- 183 KRZYSZTOF JARZĘCKI
An Ostrogothic Imitation of a Solidus of Anastasius I Found at Jeżewice
Ostrogockie naśladownictwo solida Anastazjusza I znalezione w Jeżewicach
- 193 MICHAŁ MOZYRSKI
Pouches of *Minimi* from Byzantine Egypt. How Should We Deal with Them?
Sakiewki minimi z Egiptu bizantyńskiego. Jak sobie z nimi radzić?
- 215 BARTOSZ AWIANOWICZ
How to Make a Rare Coin out of a Common One? Early Modern Forgeries
Using Original Ancient Coins
*Jak z monety popularnej zrobić rzadką? Wczesnonowożytnie fałszerstwa przy
użyciu oryginalnych monet antycznych*
- 229 BARTOSZ SZ. SZMONIEWSKI, DARIUSZ ROZMUS
A New Find of an Axe-like Iron Bar from Kroczyce, Zawiercie County,
Silesian Voivodeship
*Nowe znalezisko grzywny siekieropodobnej z Kroczyce, powiat zawierciański,
województwo śląskie*
- 243 DARIUSZ JASEK
A Manifestation of Friesland's Distinctiveness in its Late Medieval and Early
Modern Coinage
*Manifestacja odmienności Fryzji w jej późnośredniowiecznym
i wczesnonowożytnym mennictwie*
- 255 BARBARA ZAJĄC
Beginnings of the Paper Money Collection of the Numismatic Cabinet
of the National Museum in Krakow
*Początki kolekcji pieniądza papierowego Gabinetu Numizmatycznego Muzeum
Narodowego w Krakowie*

RECENZJE / REVIEWS

- 285 BARBARA ZAJĄC
BORIS CHRUBASIK, JUDITH K. SCHUTZ, ANDREW MEADOWS and
JAROSŁAW BODZEK (eds.), *Coinage in Imperial Space: Coins in the
Economy of the Achaemenid and Early Hellenistic World*, Phoenix 76 (2022),
Journal of the Classical Association of Canada, Toronto, ON 2023

- BARBARA ZAJĄC
- 292 ADAM DEGLER (ed.), *The Collection of Ancient Coins in Lviv Historical Museum / Колекція античних монет у Львівському історичному музеї / Zbiór monet antycznych w Lwowskim Muzeum Historycznym*, Yellow Point Publications, Wrocław–Lwów–Paryż 2023
- SZYMON JELLONEK
- 298 JIŘI MILITKÝ, PETR VESELÝ and LENKA VACINOVÁ, *Sylloge Nummorum Graecorum. Czech Republic. Vol. 1: The National Museum, Prague. Part 7: Seleucid Empire and Imitations, Syria, Phoenicia, Judaea, Mesopotamia, Commagene, Armenia and Arabia*, Prague 2023

KRONIKI / CHRONICLES

- MATEUSZ WOŹNIAK
- 303 *Kronika Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie (2023)*
- 310 *The Chronicle of the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow (2023)*
- JAROSŁAW BODZEK
- 318 *Kronika Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie (2024)*
- 320 *The Chronicle of the Numismatic Section of the Archaeological Commission of the Polish Academy of Sciences, Krakow Branch (2024)*

NEKROLOG / OBITUARY

- WOLFGANG FISCHER-BOSSERT
- 325 NEVILLE KEITH RUTTER (1939–2024)
- 327 *Bibliography of Neville Keith Rutter*

Lech Kokociński. Photo by Piotr Idem
Lech Kokociński. Fot. Piotr Idem

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce tom XIX *Notae Numismaticae – Zapisków Numizmatycznych*. Zgodnie z przyjętymi przez nas zasadami wszystkie teksty publikujemy w językach kongresowych, z angielskimi i polskimi abstraktami. Zawartość obecnego tomu oraz tomy archiwalne są zamieszczone w formie plików PDF na stronie internetowej Muzeum Narodowego w Krakowie (<https://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>). Na stronie dostępne są ponadto wszelkie informacje ogólne o czasopiśmie oraz instrukcje dla autorów i recenzentów.

Bieżący Tom naszego czasopisma chcielibyśmy zadedykować Panu Mecenasowi Lechowi Kokocińskiemu, obchodzącemu w 2024 roku swoje 80-te urodziny. Lech Kokociński (ur. 1944), prawnik, sędzia i wieloletni pracownik Ministerstwa Kultury i Sztuki, z numizmatyką związany jest w zasadzie od zawsze. Przede wszystkim należy do grona najwybitniejszych kolekcjonerów numizmatów drugiej połowy XX i pierwszych dziesięcioleci XXI wieku. Jego zainteresowania kolekcjonerskie nie ograniczały się przy tym do wąskiego zakresu, lecz obejmowały szerokie spektrum obiektów: od monet antycznych poczynawszy, poprzez pieniądź papierowy, medale, aż po fałszerstwa monet i banknotów. Ważną część jego zbiorów stanowią starodruki i rękopisy numizmatyczne oraz inne obiekty o charakterze bibliofilskim, szczególnie *Lwowiana*. Mecenas Kokociński przez całe życie aktywnie włączał się w animowanie ruchu numizmatycznego. Od 1962 roku był członkiem Polskiego Towarzystwa Archeologicznego, od 1984 roku przewodniczył Sekcji Numizmatycznej Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego, a w 1987 roku został Prezesem tej organizacji. W 1991 roku należał do założycieli Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego i był jego pierwszym Prezesem, a następnie Prezesem Honorowym. Bliskie związki mecenasa Kokocińskiego z Gabinetem Numizmatycznym Muzeum Narodowego w Krakowie sięgają XX wieku. Jest członkiem Towarzystwa Przyjaciół Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego (od 1996 r.), a w latach 2011–2015 pełnił funkcję członka Rady Muzeum Narodowego w Krakowie. Wszedł też w skład Komitetu Honorowego projektu *Europejskie Centrum Numizmatyki Polskiej*, w ramach realizacji którego udało się otworzyć Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego w obecnym kształcie. Przede wszystkim jednak jest jednym z najważniejszych i najbardziej hojnych darczyńców na rzecz Muzeum. Wzbogacił zbiory Gabinetu Numizmatycznego o niemal 11 000 obiektów, w tym monety antyczne, bezprecedensową kolekcję pieniądza fałszywego, pieniądź papierowy i medale. Dodatkowo ofiarował do biblioteki Muzeum ponad 1000 pozycji różnych publikacji, starodruków i znakomite archiwalia związane z życiem i działalnością wybitnych numizmatyków czy towarzystw numizmatycznych, jak np. Związku Numizmatyków Lwowskich czy Towarzystwa Numizmatycznego w Krakowie. Z okazji Jubileuszu życzymy Lechowi Kokocińskiemu, naszemu Drogiemu Przyjacielowi, co najmniej 100 lat!

Redakcja

Dear Readers,

We are delighted to present you with volume 19 of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*. As is our policy, we publish all texts in the congress languages, with English and Polish abstracts. The contents of current volume and archive numbers are available as PDF files on the website of the National Museum in Krakow (<https://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>). The website also provides all general information about the journal, along with guidelines for authors and reviewers.

We would like to dedicate the current volume of our journal to Mr Lech Kokociński, who celebrated his 80th birthday in 2024. Lech Kokociński (born in 1944), lawyer, judge and long-time employee of the Ministry of Culture and Art, has been involved in numismatics for practically all his life. Above all, he is one of the most outstanding numismatic collectors of the second half of the 20th century and the first decades of the 21st century. His collecting interests were not limited to a narrow range, but covered a wide spectrum of objects, starting with the ancient coins, through paper money and medals, to counterfeits of coins and banknotes. An important part of his collection consists of antique prints and numismatic manuscripts as well as other bibliophile objects, especially *Lvoviana*. Throughout his life, Kokociński has actively participated in promoting the numismatic movement. He was a member of the Polish Archaeological Society from 1962, chaired the Numismatic Section of the Polish Archaeological and Numismatic Society from 1984 and became its president in 1987. In 1991, he was one of the founders and first president of the Polish Numismatic Society, later becoming Honorary President. The close relationship between Mr Kokociński and the Numismatic Department of the National Museum in Krakow dates back to the 20th century. He is a member of the Emeryk Hutten-Czapski Museum Friends Society (since 1996), and in the years between 2011–2015 he was a member of the Council of the National Museum in Krakow. He also became a member of the Honorary *European Center of Polish Numismatics* project, which led to the opening of the Emeryk Hutten-Czapski Museum its present form. Above all, however, he is one of the most important and generous donors to the Museum. He enriched the collection of the Numismatic Cabinet with almost 11,000 objects, including ancient coins, an unprecedented collection of counterfeit money, paper money and medals. In addition, he donated more than 1,000 items to the museum library, including various publications, antique books, and valuable archive material related to the life and work of prominent numismatists or numismatic societies, such as the Union of Lviv Numismatists and the Numismatic Society in Krakow. On the occasion of this milestone birthday, we wish Lech Kokociński, our dear friend, at least 100 years!

The Editors

JIŘI MILITKÝ, PETR VESELÝ and LENKA VACINOVÁ

Sylloge Nummorum Graecorum. Czech Republic. Vol. 1: The National Museum, Prague. Part 7: Seleucid Empire and Imitations, Syria, Phoenicia, Judaea, Mesopotamia, Commagene, Armenia and Arabia, Prague 2023, 287 pages, 91 plates + 52 colour plates; ISBN 978-80-7036-783-4

The most recent work by Jiří Militký, Petr Veselý, and Lenka Vacinová is the seventh part of the first book of *Sylloge Nummorum Graecorum. Czech Republic: The National Museum in Prague*. Ancient coins from Syria, Phoenicia, Judaea, Mesopotamia, Commagene, Armenia, Arabia, and the Seleucid Empire and its imitations are included in the examined catalogue. This volume is third publications of *Sylloge Nummorum Graecorum. Czech Republic* series. The coins of Macedonia and Paeonia (Part 3) and Baktria and India (Part 10) were previously catalogued in two volumes published in 2016 and 2019.

The discussed collection of coins deposited at the National Museum in Prague has a total of 725 pieces. The Seleucid imperial coins (404) and their imitations (9), as well as coins from cities in the wider Levant (312), make up the catalogue's corpus. Coins from the Middle East have been divided by region: Syria, Phoenicia, Mesopotamia, Judea, Commagene, Armenia and Arabia. The catalogue is dominated by coins minted during the Seleucid era (540), but the museum also has a significant collection of coins from Judea (96). Other regions are represented by a few specimens (Commagene – 3 coins).

A foreword and collection history, comments on the catalogue and XRF analyses, the catalogue itself, a bibliography, and indexes make up the 287-page work (91 plates and 52 colour plates). 11 sections constitute up the catalogue, which is arranged geographically. Queries for terms and phrases such as rulers, mints, denominations, and the inventory number list are made feasible using the indices.

A synopsis of the collection's history is followed by a commentary on the catalogue, which provides information on some of the assemblage's rare coins. Notable among them are the coins of Timarchus (Nos. 205–206), Antiochus Hierax (No. 119), or the bronze coins from 202 of the Seleucid era of Antiochus VIII with the title ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ (Nos. 342–345). In addition, previously unpublished coins like the drachma of Seleukos I (No. 29), the bronze coin of Alexander I minted most likely in Seleucia on the Tigris (No. 239) and numerous hitherto unknown variants also appear. Imitations of Seleucid coins (Nos. 405–413) are a fascinating category that, by itself, encourages additional research into the nature of ancient

coin copying and imitation. Two categories were identified for the Seleucid coin imitations in the National Museum in Prague. According to the authors, the first has high-quality imitations (Nos. 405–408) that were most likely produced in Cappadocia between the reign of Ariathes V and the 80s BC. In the second group (Nos. 409–413) are tarnished imitations with flawed legends, whose place and circumstances of manufacture await discovery.

Chronological framework of the civic coins from Syria, Phoenicia, Commagene, etc. include specimens from the reign of the Seleucids to Roman provincial coinage. Among them, one comes across coins of Antioch on the Orontes, Seleucia in Pieria, Sidon, Tyre, Damascus, Bostra, Heliopolis and other cities with their own mints. In addition, there are several examples of coins of the Nabataean and Armenian kingdoms.

A separate and numerous group (95 specimens) are coins from Judea. They include coins of the Hasmoneans, Herodians, but also coins from the Jewish uprisings against the Roman occupation. This group is concluded by single provincial coins from Aelia Capitolina and Tiberias.

A commentary on the XRF analyses by Marek Fikrlé and Petr Veselý discusses basic information on the method used (for an in-depth discussion of the methodology used, they refer to SNG Prague 1/3, 10–11 and SNG Prague 1/10, 14–21). 161 Seleucid coins and 30 coins from Judea were submitted for analysis. Unfortunately, only gold and silver coins were examined among the Seleucid coins, and bronze coins according to the authors “due to the limited measurement capacity” (p. 16) were omitted. Nevertheless, the metallographic analysis results of the imitations are very curious, showing a high silver content, which indicates that they were not produced to fraud the Seleucid monetary system. An undoubted advantage of the analyses are the easy-to-understand diagrams. An excellent example is the diagram (Fig. 1) showing the chronologically decreasing silver content, albeit slight (from almost 99% to 96.5%), in the Seleucid empire. In contrast stand analyses of bronze coins from Judea, which show complete diversity, with copper (Cu) content ranging from 87% during the reign of John Hyrcanus I (No. 598) to 42% during the rise of Bar Kochba (No. 677).

The catalogue adheres to the format used in preceding *Sylloge Nummorum Graecorum* volumes. The extensive explanations of each record are transparent, yet include information about mint, metal, denomination, obverse and reverse descriptions, axis, references, year of acquisition and catalogue numbers. It is crucial to emphasize that the XRF analysis results are included. On one page, black and white images contrast with the records. In certain instances, the high-resolution photos appear too dark. Furthermore, there are additional plates at the ending of the catalogue that display every coin once again, but in colour.

In conclusion, the next section of *Sylloge Nummorum Graecorum. Czech Republic* vol. 1, part 7 on the coinage of the Seleucid Empire and its imitations, Syria, Phoenicia, Judaea, Mesopotamia, Commagene, Armenia and Arabia, maintains the high level of the previous parts. When conducting study on the Seleucid coins, it will undoubtedly be a helpful tool. Additionally, the XRF analyses of 30 Judean and 161 Seleucid coins elevated the catalogue and inspired other researchers to carry out comparable studies on additional collections of Judean, Seleucid, and civic coinage from Middle Eastern cities. One should anticipate the upcoming parts of *Sylloge Nummorum Graecorum, Czech Republic*, and expect to be adequately prepared as well.

ABBREVIATIONS

SNG Prague 1/3 = J. MILITKÝ, *Sylloge Nummorum Graecorum. Czech Republic. Vol. 1: The National Museum, Prague. Part 3: Macedonia and Paeonia*, Prague 2016.

SNG Prague 1/10 = J. MILITKÝ and M. MAŠEK, *Sylloge Nummorum Graecorum. Czech Republic. Vol. 1: The National Museum, Prague. Part 10: Bactria and India (Early Bactria, Graeco-Bactrian and Indo-Greek Coins, Imitation, Indo-Scythians)*, Prague 2019.

SZYMON JELLONEK

University of Warsaw, Faculty of Archaeology

ORCID: 0000-0001-6500-3286

Author's address:

Szymon Jellonek
University of Warsaw, Faculty of Archaeology
Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warsaw, Poland
s.jellonek@uw.edu.pl